
Назва закладу загальної середньої освіти

**Календарно-тематичне планування предмета
«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. 6 КЛАС»**

на 2022/2023 навчальний рік

учителя _____

Прізвище, ім'я, по батькові

Укладено згідно із модельною навчальною програмою «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Піскарьова І. О., Бурлака О. В., Майорський В. В., Мелешенко Т. В., Щупак І. Я.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). та підручника «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти /Г. М. Хлібовська, М. Є. Крижановська, О. В. Наумчук. Тернопіль: Астон, 2022.

№ з/п урок у	Дата уроку	Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності
Вступ до інтегрованого курсу історії				
1.		<p>Періодизація історії людства</p> <p>Питання.</p> <p>1. Історична періодизація: світ і Україна.</p> <p>2. Археологія про основні періоди розвитку людства.</p> <p>3. Хронологічні межі історії Стародавнього світу.</p>	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці зможуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • історичну та археологічну періодизації людства; • хронологічні межі історії Стародавнього світу. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміє періодизацію як спосіб упорядкування історії, критерії, які використовуються для періодизації історії; • використовує пошукові системи для отримання інформації, дізнається значення незнайомих слів; • формулює висновок, судження на основі наведених фактів; • визначає важливість історичної та сучасної події для людини і суспільства; • виокремлює основне і другорядне в тексті. 	<ul style="list-style-type: none"> • Утворити лепбук на тему: «Стародавній світ у пам'ятках матеріальної культури» за схемою: «Первісне суспільство»; «Стародавній Схід»; «Давня Греція і Давній Рим».

			<p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлює необхідність вивчення історії України як невід’ємної важливої складової всесвітньої історії. 	
2.		<p>Джерела з історії Стародавнього світу.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Письмові та усні джерела.</p> <p>2. Археологія. Етнографія. Антропологія.</p> <p>3. Відлік часу в історії Стародавнього світу.</p>	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці зможуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • види джерел з історії Стародавнього світу. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пояснює різницю між одиницями вимірювання історичного часу і співвідносить їх (рік – століття – тисячоліття); • розрізняє системи літочислення, пояснює їх на прикладах; • розуміє, який вид історичних джерел взято за основу для створення археологічної періодизації; • установлює послідовність історичних подій за допомогою стрічки часу; • розв’язує хронологічні задачі з історії Стародавнього світу; • розуміє поняття «ера», «цивілізація»; • розрізняє історичні джерела за видами; • добирає інформацію за заданими критеріями. 	<ul style="list-style-type: none"> • Накреслити в зошиті стрічку часу і позначити на ній події з історії Стародавнього світу: заснування фінікійцями міста Карфаген (825 р. до н. е.), поява скіфських племен у Північному Причорномор’ї (VII ст. до н. е.), східний похід Олександра Македонського (334 р. до н. е.), заколот гладіаторів на чолі зі Спартаком (74 р. до н. е.).

			<p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлює, що історію Стародавнього світу можна пізнати, використовуючи різні види джерел. 	
Розділ 1.				
Життя людей у первісні часи				
3.		<p>Поява людини на планеті Земля.</p> <p style="text-align: center;">Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорії походження людини. 2. Поява на Землі предків людини. 3. Неандертальці. Кроманьйонці. 	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці зможуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теорії походження людини на планеті Земля; • поняття «людина розумна» («homo sapiens»). <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміє сутність наукових і релігійних теорій про походження людини на Землі; • виявляє в процесі пошуку інформації про життя первісних людей різні види історичних джерел, зокрема візуальні, артефакти; • добирає приклади, які розкривають поняття/терміни, що використовуються в межах теми параграфу; • описує перебіг історичних подій з історії людей у первісні часи та визначає тяглість в історичному процесі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Взяти участь в дискусії учнів/учениць класу на тему «Теорії походження людини на планеті Земля» за алгоритмом: ймовірний час появи теорій, їхня сутність, власне ставлення до теорій походження землян.

			<p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> висловлює власне судження щодо теорій походження людини на Землі. 	
4.		<p>Розселення давніх землян.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> Залюднення планети Земля. Перші люди на території України. Кам'яний вік людства. 	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> поняття: «кам'яний вік», «палеоліт», «мезоліт», «неоліт», «енеоліт»; хронологічні і територіальні межі появи давніх людей на Землі і на теренах України. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> визначає хронологічні і територіальні межі появи архантропів на Землі і на теренах України; співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації про життя первісних людей (текст книжки, розповідь учителя); виявляє за допомогою вчителя і пояснює виклики, які стояли перед архантропами у різних природних середовищах; визначає на карті положення осередків первісних людей на Землі, історичних пам'яток; наводить приклади взаємодії первісної людини з природою. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> характеризує заняття первісної людини в 	<ul style="list-style-type: none"> Використовуючи карту «Перші люди на Землі», підготувати розповідь про залюднення планети Земля. Назвати розповідь.

			добу кам'яного віку і визначає їхній вплив на основні завдання, які постали перед архантропами: вижити і продовжити рід.	
5.	Життя та заняття найдавніших людей. Питання. 1. Найдавніші люди. 2. Знаряддя праці первісних людей. 3. Заняття первісних людей.	Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати: <ul style="list-style-type: none"> • поняття «стоянка первісних людей», «привласнювальне господарство»; • найдавніші знаряддя праці та заняття архантропів. Уміти: <ul style="list-style-type: none"> • виявляє чинники (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів), що впливали на заняття, спосіб ведення господарства первісних людей; • визначає ознаки, які пов'язують артефакти (музейні об'єкти) та ілюстративний матеріал з історією первісних людей. Ставлення: висловлює власне судження щодо впливу навколишнього середовища на життя і діяльність первісної людини.	<ul style="list-style-type: none"> • Підготувати кілька запитань до навчального тексту цього параграфа для однокласників і однокласниць. Як підказкою скористатися ланцюжком запитань античного мислителя Квінтиліана: Хто? Що? Де? Коли? Чим? Як? Чому? 	
6.	Життя людини на теренах України в добу палеоліту. Питання. 1. Королеве — найдавніша	Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати: <ul style="list-style-type: none"> • стоянки первісних людей на теренах України. 	<ul style="list-style-type: none"> • Взяти уявне інтерв'ю в представника палеоліту, дізнавшись про час його існування, спосіб життя, заняття. Інтерв'ю записати в 	

	<p>стоянка України</p> <p>2. Середній палеоліт на території України.</p> <p>3. Пізній палеоліт на українських землях.</p>	<p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знає місце розташування двох-чотирьох стоянок первісних людей на території України; • наводить приклади історичних пам'яток та досягнень первісних людей, які використовуються у сьогоденні; • позначає на контурній карті розміщення стоянок первісних спільнот на теренах України; • розуміє особливості господарювання первісних людей у добу палеоліту. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формулює власне судження щодо життя і діяльності архантропів на території України в добу палеоліту; • розуміє необхідність збереження археологічних пам'яток як важливої складової матеріальної культури людства. 	зошит.
7.	<p>Життя людини в добу мезоліту та неоліту.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Як змінилося життя людини в добу мезоліту?</p> <p>2. Виникнення землеробства і скотарства.</p>	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні знаряддя праці первісних людей за доби мезоліту та неоліту; • поняття «землеробство», «скотарство», «неолітична революція», «відтворювальне господарство», «продуктивність праці». <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміє сутність і значення неолітичної 	<ul style="list-style-type: none"> • Робота в парах. Скласти діалог про життя людини в період неоліту із 6 запитань і відповідей на основі параграфа. Використати в діалозі такі слова: землеробство, скотарство, знаряддя праці, кочовики, осілий спосіб життя, неолітична революція.

		3. Неолітична революція.	<p>революції в житті первісної людини;</p> <ul style="list-style-type: none"> • розрізняє відмінності між привласнювальним і відтворювальним господарством; • розуміє значення для первісних людей винайдення та упровадження землеробства і скотарства; • порівнює знаряддя праці, створені давніми людьми в період мезоліту та неоліту, пояснює причини їхнього вдосконалення. <p>Ставлення: формує власні судження щодо ролі неолітичної революції в житті первісних спільнот.</p>	
8.		<p>Трипільська археологічна культура. Питання.</p> <p>1. Відкриття трипільської культури.</p> <p>2. Житло трипільців.</p> <p>3. Побут трипільців.</p>	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • час існування трипільської культури; • археолога Вікентія Хвойку; • поняття «ремесло», «трипільська археологічна культура». <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміє особливості господарювання трипільців; • розпізнає пам'ятки трипільської культури; • розуміє значення для первісних людей початку обробки металів; • формує запитання щодо можливого 	<ul style="list-style-type: none"> • Створити лепбук «Спадщина трипільської культури» за планом: <ul style="list-style-type: none"> - географія розселення трипільських племен; - особливості життя і побуту трипільців; - артефакти трипільської культури в музеях України. (за можливості проілюструвати музей вашого населеного пункту чи регіону).

			<p>впливу тих чи інших подій із життя давніх людей на життя суспільства, окремих груп людей.</p> <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлює власне судження щодо спадку Трипільської археологічної культури в історії України. 	
9.		<p>Середньостогівська археологічна культура.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відкриття Середньостогівської культури. 2. Особливості життя середньостогівців. 3. Заняття середньостогівців. 	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поняття «Середньостогівська археологічна культура»; • дату існування Середньостогівської археологічної культури та межі її поширення. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знає місце розташування кількох стоянок носіїв Середньостогівської культури; • розуміє особливості господарювання середньостогівців; • розпізнає пам'ятки представників Середньостогівської археологічної культури. <p>Ставлення</p> <ul style="list-style-type: none"> • формулює власне ставлення щодо історичного спадку носіїв Середньостогівської археологічної культури. 	<ul style="list-style-type: none"> • Підготувати усну розповідь про Середньостогівську археологічну культуру. Дати їй назву.

10..		<p>Форми організації первісних спільнот.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Людське стадо й родова община.</p> <p>2. Перехід до сусідської общини.</p> <p>3. Поява нерівності між первісними людьми.</p>	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поняття «первісне стадо», «рід (родова община)», «плем'я», «вождь», «рада старійшин», «матріархат», «патріархат». <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміє форми суспільної організації первісних людей та причини їхніх змін; • визначає особливості функціонування різних форм спільнот первісних людей. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлює аргументоване судження щодо впливу суспільної організації первісних людей на їхнє життя і діяльність. 	<ul style="list-style-type: none"> • Створити фотоколаж про народи, які й досі живуть первісним життям. Описати місце, де вони мешкають (континент, країна), господарські заняття, харчування, роль жінки у спільноті.
11.		<p>Практичні знання первісних людей.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Одяг і житло.</p> <p>2. Вогонь.</p> <p>3. Водний і сухопутний транспорт.</p>	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • досягнення первісних людей у повсякденних практиках: спорудження житла, створення одягу, використання вогню, водного і сухопутного транспорту. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміє причини, які зумовили використання первісними людьми житла і одягу; • пояснює як вогонь покращив життя людей; • визначає, які ще відкриття зробили первісні люди за допомогою вогню; 	<ul style="list-style-type: none"> • Об'єднатися в три групи. Створити розповідь про одну зі запропонованих практичних навичок первісних людей: «Одяг і житло давньої людини», «Вогонь у житті первісних спільнот», «Винайдення і використання водного і сухопутного транспорту».

			<ul style="list-style-type: none"> • характеризує роль водного і сухопутного транспорту в житті первісних людей. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлює важливість вдосконалення первісними людьми практичних знань задля покращення повсякденного життя і можливості протистояти викликам природи. 	
12.		<p>Мистецтво та вірування за первісної доби.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Первісне мистецтво. 2. Зародження первісних вірувань. 3. Еволюція первісних вірувань. 	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поняття: «піктографія», «анімізм», «магія», «тотемізм», «фетишизм», «тисячоліття».. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розрізняє форми вірувань у первісні часи; • розрізняє культурні зміни, які відбулися у добу первісності, наводить приклади впливу цих змін на життя людини; • досліджує і використовує джерела з історії культури і релігійних вірувань у первісному суспільстві. • порівнює однотипні пам'ятки культури. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формулює власне судження щодо мистецтва первісних спільнот; • пояснює значення мистецьких здобутків того часу для сучасності. 	<ul style="list-style-type: none"> • Підготувати фотоколаж на тему: «Топ-5 найдавніших печерних зображень».

13.		<p>Узагальнення за розділом «Життя людей у первісні часи»</p>	<p>Базові знання. Після уроку учні/учениці можуть знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • учні систематизують знання про розвиток життя давніх людей у первісні часи. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вдосконалять уміння складати хронологічну послідовність подій за допомогою стрічки часу; добирати приклади, які розкривають поняття/терміни за розділом «Життя людей у первісні часи», розв'язувати кросворди, працювати з історичною картою, складати розповідь про життя первісних людей за заданим алгоритмом. 	
-----	--	---	---	--